

ידדע, געדענקט די רדיפות אויף אייערע פרידער איז דייטשלאנד

Oplata pocztowa niszczona ryczałtem

היינט 10 זייטען (ציהונג פון דער מלוכה) (לאטעריע זעה זייט 8, 9) פרייז 15 גראשען NAJER FOLKSBLAT

היינט פארמאגט דאס פאלקסבלאט

№ 221

Łódź, Niedziela 24 września 1933 r.

עלפטער יאהרגאנג

לאדז, זונטאג, ד' תשרי תרצ"ד

№ 221

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 מעל. פערמיטאונער 21, מעל. 224-71. — 224-71

ענדערונגען אין עסטערייכישער רעגירונג

קאנצלער דאדפוס האט קאנצענטרירט די מאכט אין זיינע הענד
ווי וועט זיין די לאגע פון די יודען?

האלב 11 טריה געבילדעטע געווארען די נייע רע-
גירונג, וועלכע האט פאלגענדע צוזאמנשטעל:
דאדפוס — קאנצלער, אויסערן-מיניסטער און
לענדווירטשאפט-מיניסטער זיי — וויצע-קאנצלער;
דר. שמיד — סאציאלע שטייגער; שושינג — יוסטיץ און
בילדונג; שטאקעווער — האנדל; בורש — פינאנצן.
א חוץ דעם זענען נאך בעשטימט געווארען איי-
ניגע שטאטס-סעקרעטארען, אין קאבינעט וועלען
אויך זיין 2 מיניסטערען, און פאוסעלען — דער
פאליטישער קאנצלער ענדער, וועלכער וועט זיך
פערזעמלעך מיט ענדערען די קאנסטיטוציע און אד-
מיניסטראציע און דר. קערבער.
די רעגירונג וועט בעשטיין פון קאנצלער,
7 מיניסטערען און 5 שטאטס-סעקרעטארען.
פון די פריהערדיגע מיניסטערען זענען ווערען
האטען ביינאכט האט אין ווען זיך פער-
שפרייט א ידע, אז ס'איז אויסגעבראכען א רע-
גירונג-קריזיס. צוליב די מיינונגס-פערשידענקייטען
צווישען פאליטיש-בונד און דער היימווער, האט
דער קאנצלער דאדפוס בעשלאסען שנעל קלאר צו
מאכען די לאגע. ער איז דעריבער ווערען צום פרע-
זידענט און פארזעצונגס-אויסשוס פון רעא-
גאטירען דעם קאבינעט. דער פרעזידענט מיקלאס
האט בעפאלענעט דאדפוס צו בילדען א רעג-
ירונג, אין וועלכער עס זאלען אריינגיין נישט סאר-
שטייער פון פארטייען, נאר אנגעזעהענע פערזענ-
ליכקייטען.
נאך אונטערהאנדלונגען, וועלכע האבען גע-
זייערט א גאנצע נאכט און אין דער פריה, איז

6% Pożyczka Narodowa

„Własnymi siłami“

Subskrypcję przyjmują niżej wyszczególnione instytucje wraz ze wszystkimi swymi oddziałami:

Bank Polski
Bank Gospodarstwa Krajowego
Państwowy Bank Rolny
Pocztowa Kasa Oszczędności
Wszystkie Komunalne Kasy Oszczędności

Akcyjny Bank Hipoteczny — Lwów
Bank Angielsko-Polski — Warszawa
Bank Cukrownictwa — Poznań
Bank Dyskontowy — Warszawa
Bank Francusko-Polski — Warszawa
Bank Handlowy — Warszawa
Bank Komercyjny — Kraków
Bank Kratochwil i Pernaczyński — Poznań
Bank amerykański w Polsce — Warszawa
Polski Bank Komunalny — Warszawa
Bank Spółek Niemieckich — Łódź
Polski Akcyjny Bank Komercyjny — Warszawa

Bank Naftowy S. A. — Lwów
Handlowy Bank Międzynarodowy S. A. — Katowice

Towarzystwo Kredytowe Miejskie — Warszawa
Centralna Kasa Spółek Rolniczych

Bank Spółdzielczy „Społem” z o. o. — Warszawa
Łódzki Spółdzielczy Bank Dyskontowy — Łódź

Dom Bankowy D. M. Szereszawski — Warszawa
Dom Bankowy Henryk Akst — Warszawa
Dom Bankowy Zjednoczonych Bankowców — Warszawa
Antoni Pawlikowski i S-ka — Warszawa
Dom Bankowy Wincenty Wolański — Warszawa

Dom Bankowy B-cia Taub — Łódź
Dom Bankowy Hieronim Szyf — Łódź

Kantor Wymiany Julian Adelberg — Warszawa
Kantor Wymiany Blumental i Czerwinski — Warszawa
Kantor Wymiany J. Dzierżanowski — Warszawa
Kantor Wymiany S. B. Gelbfisz — Warszawa
Kantor Wymiany Ludwik Kobryner — Warszawa
Kantor Wymiany Julian Langer — Warszawa
Kantor Wymiany Thleme, Greulich i Scigalski — Warszawa

Bank Kwilecki, Potocki i S-ka — Poznań
Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego — Poznań
Bank Towarzystwa Spółdzielczych — Warszawa
Bank Zachodni — Warszawa
Bank Związku Spółek Zarobkowych — Poznań
Powszechny Bank Kredytowy — Warszawa
Powszechny Bank Związkowy — Warszawa
Śląski Zakład Kredytowy — Bielsko n./Śl.
bs. Powszechny Bank depozytowy — Warszawa
Komunalny Bank Kredytowy — Poznań
British and Polish Trade Bank — Gdańsk
Łódzki Bank Depozytowy S. A. — Łódź
Łódzki Oddział Gdyńskiego Banku Handlowo-Przemysłowego — Łódź

Spółdzielczy Bank Przemysłowców Łódzkich — Łódź

Dom Bankowy O. Gruess — Lwów
Dom Bankowy A. Holzer — Kraków
Dom Bankowy Wacław Klepczyński — Warszawa
Dom Bankowy Józef Skowronek i S-ka — Warszawa
Dom Bankowy Nathan Morgenstern — Warszawa

Dom Bankowy Schuetz i Chajes — Lwów
Dom Bankowy Jakób Ulan — Lwów

Kantor Wymiany W. Pelc — Warszawa
Kantor wymiany A. i M. Skowronek — Warszawa
Kantor Wymiany L. Targownik — Warszawa
Kantor Wymiany Jakób Wolanow — Warszawa

Kantor Wymiany Sander i Weiss — Warszawa
Kantor Wymiany I. M. Centnerszwer — Warszawa

Upoważnione przez Bank Spółek Zarobkowych Spółdzielnie Kredytowe należące do Unji Związków Spółdzielczych w Polsce.
Upoważnione przez Centralną Kasę Spółek Rolniczych Spółdzielnie zrzeszone w Zjednoczeniu Związków Spółdzielczych Rolniczych Rzplitej Polskiej,
oraz Kasy wszystkich urzędów skarbowych.

פאטעטישען דעסטא אפגעווארפען דעם פארשלאג.
ליי פצי ג, 23. (50. טעל.)
פאר'ן געריכט האט דיר היינט געטעניט דער
בולגארישער פובליציסט דימיטראו, די דייטשע
מאכט האט וועגט איהם בעיקומען אונזערמאכעט
אז ע' האט אנטוילגענומען אין בולגארישען פויע-
ריס אויפשאנד פון 1923 און דערפאר פערמשט
אפגעווארפען און אייביגע תפיסה און שפעטער אויף
גלוסטער ארץ.

ספערצילן לייטס פאר ווענערישע און געזעכטס-קראנק.
צוריקגעקעהרט
 צענעליאנא 7, סע. 141-32.
 זעהט אן פון 8-10 פריי, פון 12-2 נאכט, און
 פון 5-8 אונטער, וועטאג פון 9-11 ביטאג.

פער־שירענע וואויננדיג: 2 שטובען מיט קיר
מיט אלע בעקווע־ליכקייטען, 2 וואויננדיג צו 1
שטוב מיט א קיר צו פער־מיטען פון דאָפּאַט אַזיר
28 קאָנזאָרע שייסער־פּוילק גומע 3 (לאנדע)
ערפּאָהרען ביים ווירט פון 3 — 5 נאכמ.

דע' קלערנאָנג וועגן וואָ דע' לובעס פערברענגען
דין סאָרגווייז, וואָ דע' האָט זיך געחברט מיט די
נאָכ אַצאָליסטען. אויפ'ן פאַרשלאָג פון אַהרן.
זאָג וועט אַבער ערליכעס אַ דעפּעסע פון געז. ו.
ד. דעפּוטאַט ראַבערס, אַז וואָ דע' לובע האָט אין
סאָרגווייז ערליכעס אויפ'ן חשבון פון די נאָכ. אַ
אַצאָליסטען, זאָג האָט דעפּוטאַט פערבראָט עטליכע
מע' אַהרן שפּעטער פערשוואַנדען.

בעת די עזרת-דער-קלערונגען וועט וואן דער
לובע און לאכט, דער פארזיצער פון געריכט פרינס
איהם פארזאצט ע" לאכט, וואן דער לובע ענטפערט,
אז דער פערלויף פון פראצעס מאכט איהם פריילעך.
לייפציג, 23. (ספ. מעל.)

דער ליפציגער פראצעס געהט אלץ ווי גוט
אויסצושטראם. אין צווייטען טאג אין אויסגעהערט
געווארען דער פסיכיאטערקאספערט באהאנדלער, דר
האלט וואן דער לזבען פאר א פולשטענדיג נארמאל
לען מענטש.

דאן איז געקומען צו א זעהר באהאפטעטע
טישען אנציערעס: וועלכע איז וואהשיינליך אויך
געווען גוט איינגעוויינט: וואן דו ליבעס פער-
טרייבער האט איינגעזעהן א פארשלאגן, א
ענליכ דעם וואס די אויסלענדישע פרעזע גיט נישט
היבער קיין אפציקטיווע פעייטען פון גאנג פון
האפעט. דאס מען די קאנצעסאנעטען האט מיט א
האזען צום פארשער, דער פארשער האט מיט א

אדוואקאט און אויך גישט קיין איבערזעצער, דאָ
הויבט וואָן דע ליבע אָן צו געבען זיינע דער-
פארברענגען, ער דערציילט גענוי וועגען זיינע קינד-
דער-אָרען און וועגען די לעצטע יאָהרען פֿון
דיין לעבען.

ב"י אב"א לגעמיינע שפאנונג אין זאל, דערקלערט
וואן דע ליבע גאנץ קאטעגאריש, און ער איז נישט
קיין קאמוניסט, די דאזיגע דערקלערונג מאכט א

מלכסען רושם אין זאל.
 זאלן הויבט זיך אן דע' עדות-פערזען: עס
 ווערט פערזען א פאליציי-קאמיסאר, וועלכער גיט
 דערקלערונגען וועגן זאלן דע' לובעט פאסטאר,
 זאלן ווערט איבערגעלייט: דורך אגאמערזענער
 פרייז פון דע' האלענדישער פאליציי, אין וועלכער
 זאלן דע' לובעט ווערט גענוי כאראקטעריזירט אלס
 זיין צו אונטערזוכט, וועלכער האט אלץ געטון,
 כדי צו ווערן א פערזענלעך קאמניסטער פיר-
 זען.

וואו דע לופע מעלדעט, אז אין יאָהר 1932
איז ער דורך פוילען געפאָהרען קיין רוסלאַנד.
מ'האָט איהם געפֿירט דאָרט נישט איינגעלעזען און
ער איז צוריק געפאָהרען קיין רוסלאַנד. קיין נאָ-
כאָמאָדאָנאָ. אז ער קייממאל נישט געוועזען.
ס'ווערן דאָן פֿערדערס ווייטערדיגע ערשט
דער געז. פֿירערמייסטער פֿון דער שטאָט סאָנ-
וויס, דער געז. ס. ד. גלי, גיט אינטערעסאַנטע

[illegible]

אויף די בענק פון ספליקס דעם דעפוטאט
ארגלערס פליג און געהעטע קורבים פון וואן דע
לעב און זאל בעגייט זיך דע- יוסטין - קאמיטאט
פון ווילי רעזידענט פארשטייער. פון אלע זיי-
ען אריימען פאטאגראפישע און קינעמאגרא-
פישע אפפאסטן, דעפוטאט טארלע- האלט אפ א
קריצע פערסאנעל מיט זיין פערזיידנער. ווען עס
קומט אריין די ריכטער, ווערן זיי בעגרייט דורך
אונזערגעמישטע מיט דער היסטארישער בענר-
אנג.

אויף דער פראגע פון פארדיצער, ענטפערט
דאס דע לובע, אז ער דארף נישט קיין שום

Dr
Wajnberg
ספעצ. פון לינגען, הארץ אין קלערען
קראנקהייטען
וואוינס יעצט פיערדיקאווער 145
טעל. 126-02
קעמט אן פון 9-10 מירט, 3-4, 8-9 און.

בעקאנטמאכונג.
דער ראפינאט און דער ועד
הכשרות מאכט בעקאנט, אז ניר ד
אונטערנאמיטערעקענט ש ח כ ה י ז צ
בעמינען זיך אינטער אונזער השגחה :
וואכאדניא 50.
וואכאדניא 58.
סילינסקי ענא 34.
וואלבראסקא 8.
יוריש-נאם 36
אין צעגלאנא 11 (באלעט).

דאנקזאגונג.
מיר דאנקען דעם ה' פֿרעזעס פֿון
דער ייִדישער גמיינע
ר' לייפל מינצבערג
פֿאַר זײַן אויספֿולענען בײַ דער מאַכט,
מײַנע אויף יו"ט קאָנען שעכטען עומות
אויף פֿאַלענדער ערטער:
זאכאָרניא 58,
ווסכאָרניא 50,
קירוסקיענא 34
מיר ווײַסען אײַם אַ גנר חתימה טובה
שווהטי עומות
דוואַלבראָסקא 8. 8810

[illegible]

לוידיים והרסים מן מיעוט שוין זה
 צו בעקומען אין הורט און ענצעל
 אין הורט, אין
 1-טען געוועב 2 נאוואמיעסלא 2

ארתורגים
 לוידיים והרסים
 במסדה השוה בהורט ונצעל צו בעקומען ביי
Emanuel Kapelusz
 PL. WOJNOŚCI 10.

די קאנצעלאריע פון
געשוואירענעם איבערזעצער
אין פראנצויזישע, דייטשע און רוסישע
שפראכן

Mrs. Zofja Beylin

בעפינט זיך אויף
פיעטריקאווער 89
טעל. 03-145

פראנט צווייטער שטאק.

ל ווינסט
נארא-
7 ווארומהאט
טוב וועט דערמאנעט
וויפ'ן חידוש אקאמאדער
עין פיר אויף אנגעמער-
27-טען 12 ביטאט
פון אקאמאדער קאן נאר
עלזא :

174-45	טעל. 29
184-13	" 26
242-62	" 51
240-65	" 46
123 81	" 64
202-09	" 25 א
136-00	" 3
215-83	" 19

Dr. **Halt**
 יט. און געלעכט.
 טען
 1. טעל. 21-245
 און פון 6-9 אונט.
 1- בעמאל.
 7 1/2 ע.
 טעשניצע פרייון

שטיקל
מאדעלן
רעגאנאטאציע
רייכען אויסוואהל בעקומט איהר גור ביי
A. Ogórc
ŁÓDŹ, ZAWADZKA 1

Łódzki Bank Depozytowy
Spółka Akcyjna
w Łodzi, Piotrkowska 5
przyjmuje subskrypcję
6% Pożyczki Narodowej
opiewającej na zł. w zł. na warunkach
obwieszczenia Ministerstwa Skarbu.

אכטונג, שיד = סוחרים
מיטגלידער און נישט-מיטגלידער!
דינסטאג, ד. 26. סעפטעמבער 1933, 8.30 אָונער
ס פאר אין לאקאל פיעטריקאָונער 90 אַ גרויסע
פערזאמלונג
געזע עהספארט פון שיד נאך רוסלאנד
קומט אלע!
די פערזאמלונג.

דער לאדזער ראבינאט ארדענט-אין
היינט, זונטאג, 4.30 נאכמאן ווילדער שוהל
אספלאנאן וועלט-בערימטע אלעמען-בעדיגטן
האט דער בעטייליגונג פון אלע מיטגלידער 150 היגע
ראבינאט, ווי אויך רבנים פון דער פרעמד און דרשנים.
בעמל די ווייבער-שוהל וועט זיין אפען פאר פרויען.

נאך קורצע און שווערע לידען איז מוצאי ראש-השנה
געשטארבען איבער הייטעליכטע מוטער, שווערמוטער, גראם-
מוטער און אור-גראםמוטער ג'ע
אשה ר'
שרה יחזקאל ז"ל שטיינבערג
(שווערמוטער פון ר' הערשעל גליקליך)
געבוירען צינציןאטום. אין עלטער פון 77 יאָהר.
די לוי'ה קומט פאר היינט, זונטאג, ד. 24 סעפטעמבער
1938, 12 ביטאג פון טרויער-הויז פילסודסקיגעאָ 55, וועגען
וואָס עס טיילען מיט איר גרויס צער
די מיטפראיערנרע הינטערפליבענע.

צוֹלִיב דער פערלאנגטער קאנטראל פון איהרע בעוואפנונגען

CIAGNIENIE POPOŁUDNIOWE.				
Po	10,000 zł, na N-ry:	134659	144572	
Po	5000 zł, na N-ry:	44472	45528	
Po	2000 zł, na N-ry:	49850	63179	87477
85987	90262	94595	98146	105262
				115275
				124868
148338				
Po	1000 zł, na N-ry:	769 3084	5058	5535
126125	17621	30085	32084	54155
71949	79469	89019	91883	97709
				98548
116656	117190	125328	125418	132198
36308	138355	141444.		134825

אין די בעלענקען און גלידער, געווארענע און קאפשמערצען
שטעלען און בעניטיגען מיט ערפאלב טאגאל סאבלעטקעס.
טאגאל דערלאזט נישט דאס אנוואסלען זיך פון הארגנויער
און איז ערקר פון הערשע דיראָניגע ליידען. טאָגאל האט
נישט קיין שום שעדליכע נעבענעוירקונג אוןפן אַרגאניזם.
מען מוז אבער גוט אויפמאכען אויף די אַרגינינעלע נישט
אפגעניגטע מערפארקונ. צו באַקומען אין אלע אפטייען.

[illegible]

ד'ר"ש ל"ג, 23. (משיא טעלעגראפיש).
אויפן אר הייזים איז פארגעקומען די לווה
אלל דאסעלסטע.

א כ ט ו נ ג ! מארגל

די וועלט זעהט און טוט גארנישט געגען דער דראהענדיגער „ברוינער“ געפאהר

היטלעריס זאל פערשוינדען און דער באקאנטער
ווערן אבאמערקט וואו.

אזא סאגישע סיטואציע האט זיך געשא-
פן פאר די יידן, מיר ווילן און מיר מוזן קע-
נען מיט דעם היטלעריס מיט אלע כוחות, אבער
די וועלט צו אונז איז אונזערע אונז איבער
העלט גיכער דעם מענטשן - שונא, איהער
אונז.

צו וועט די וועלט וואס וועט זיין היטלער וועט
זיין אינאנצער גרייט און וועט קאנען אנהויבען
זיין מארש? וועט וועט זיין צו אלעמען, אויב דאס
וועט פאסירן, דער געוועזענער פערשטאנד זאגט, אז
נאך איצט קאן מען דעם הענקע - פערשטאנד און
מאכען איהם אנשטעלליך, שפעטער וועט זיין צו
שפעט.

די ברוינע געפאהר וואקסט מוראדיג און די
וועלט פון דער וועלט פערשטעלען זיך, די וועלט
כדי דאס נישט צו זעהן.

ד.ר. י.מ.ה.א.

ווי אזוי געבעטן רעדט וועגען יודען א.ג.שפערד מיט „מארד“ פון די נאציאנאל-סאציאליסטען

טען געזאגט די פאריווער, ווען דריי פירטעל דאס
טאירס און ארוואקסען אין פאריווער וואלטען גע-
ווען יודען, ווען אלע שפיטעלעך וואלטען זיך
געפונען אין יודישע הענד, ווען די יודען וואלטען
אונגעטערט געהערשט אין דער פרעסע און אין
דער ליטעראטור? און מיט, אז די פאריווער וואלט
טען זיך פערטויגט דעם דעם וועלטען אינסטיטוט,
וואס מיר, אונזערע אלע מאסגעמונגען געגען די
יודען זענען לענדל, וואלט דען געווען בעסער,
ווען מיר געבען מיר דעם אינסטיטוט פון פאלקס
צאן?

פאר די יודען וואלט געווען פיל פערנוג-
טיגער זיך אפצוהאלטען פון פראטעסטן? אויב
די יודען פארעם ווערען איצט בעסערס איבער
דער גאנצער וועלט, איז עס זייער שווער און
נישט אונזערע, ווען זיי וואלטען געוויינען, וואלט
די לענדע נישט געווען פאלקע און אטילי אין
דייטשלאנד וואלט די יודען-פרעסע נישט געשטא-
נען אויף דער טאג-ארדנאנג.

ווי מיר זעהן איז דער „מארד“ ממש פון
איינעם אין זיין לעבן: פריער זאגט ער, אז
די יודען-פאלקס פון די נאציס פליסט ארויס
אונטערמיידען פון זייער פראגראם, צום סוף
לייגט ער אויף די שולד אויף די יודען גושא,
העלט זי שוויגען. אבער לעבן קאן מען דאס
נישט עוואנטען פון ווילדע בראים?

שטערען דעם אקטיוויסטען ווידערשטאנד עסמרייכישע ארבייטער געגען פאשיזם דאס לאנד

ברוינע פאשיזם און נישט, כדי זיך לעבן צושטע-
טערען דורכן עסמרייכישען היימווער-פאשיזם.
דער צ. ק. פון דער פארטיי און די ווייט-
אנטיהונג פון די פראג. סטראלינג האבען דערי-
בער אנגענומען די נאציס בעשלוסען אויפן סוף,
ווען דער היימווער פאשיזם וועט פרובען מיט גע-
וואלד ענדערען דעם עקוויטירענדען צושטאנד.

מיטן צוועק צוצוגרייטען די ארבייטערשטא-
צו די מעגליכע געשעהענישען, זענען פארעקומען
אין גאנצען לאנד בערעטונגען פון די פארשטייער
פון די ארגאניזאציעס.

אין אייניגע ריזיגען האבען די קאמפערע-
צען אויסגעקליבען ספעציעלע דעלעגאציעס צום
צענטראל-קאמיטעט, די דעלעגאציעס האבען גע-
שלידערט די שטימונג צווישען די ארבייטער און
פערלאנגט צו האנדלען ענערגיש און ענטשלאסען
אין א ריי ווענער סאבריקאן האבען אלע
אויסער און ארבייטערס זיך אונטערגעשריבען
אונטער א דעקלאראציע, וועלכע דערקלערט זייער
גרייטקייט צום קאמף געגען די פאשיסטישע
פלענער.

לכער שטימונג פון צאן און גרייטקייט צו דעלסט
שוין דער פארשטייער פון די אטאליענישע יודען
דער „ריימיש“ רב סאטשע-דאס האט, ווייט אויס
געהאט א פארשטע אינסטרוקציע פון מוסאליני
נישט צו דע-לאדען, אז עס זאל פראקלאמירט ווערען
דער אנט-דייטשע באקאנט, און אזעלכע געבונ-
דענע דעלעגאציען איז דאן געווען מעהר.

פון דער אנדער-זייט זענען פארהאן מלכות
וועלכע זענען פער-אטאליענישע און א וואס שט-
פערען באקאנט פון דייטשלאנד, וואס זשע טאנען
די דאזיגע מלכות? צו אונטערשטייען די נישט-
יודישע געוועלשטענען די יודען און ווייזע באקאנט
אונטערענונגען? ס'הייבט דאך נישט אן, ווי העכער
בלויז די יודען און מאכען חוזה, וואס די יודען פער-
מיידען זיך צו ווייניג פער-גיט.

אבער גלייכצייטיג געניטען די נישט-יודישע
סחורים פון יודישען באקאנט און פערענעמען און
די מינדסטע סקרוולען די פאר-זיעט, וועלכע די
יודען האבען פערלאדען, זיי האלטען, אז דערפון
קאן מען האבען א געזעץ אויף שפעטער, ווען דער

פראקטירן און ענגלאנד ביי א גוטען פרישטיק
און שמועסען אפמאכען אויף קיין געזעצען און
שטענדיג סטאנציע די נישט קיין כוח.
פערשטייט זיך, אז דער וואלט פון האלבען
מיליאן יודען, וועלכע געפינען זיך אין דייטשלאנד
פונקטענליך אין א געפאנגענע-לאגער, רויבט
נישט אונז דעם שלאף ביי די גרויסע מיניסטערען
וועלכע האלטען אונז די מאכט איבער דער וועלט
אין דיעזע הענט. דעם שוין פון די אומגלייכע
דייטשע יודען לאזען זיך אפ-פאר דער יודען גושא
הגם פאר זיי דאך אויך זיין פולשטענדיג קלאר, אז
א צווייט פאלק, וואס דערשט נישט געלעבט דורך
אין שטארקע ווילען און וואס איז אייביג אהער-
ניג פונם ווילען פון פערשידענע רעגירונגען, קאן
נישט קענען מיט אזא ערפאלג, ווי א פערמאנינט
פאלק.

אז האבען מיר אפגעשטענענדיגען מיישפיל
מיט דער קאמפערענץ, וועלכע די יודען האבען לעצ-
טענס אפגעוואלטען אין זענענע, וואס פאר א מיר
גאנצ-פערשיינענדישען ביי א פולשטענדיג איינזייט
פאלק.

דער בעריהמטער פראנצויזישער ווערמאכט
זאל שטארקען און ארוםגעפארען איבער דייטש-
לאנד און דרוקט אין „פאריס-וואר“ ווייט איינזייט
פון דער דאזיגער רייזע.

דעם טריומפירט, וועלכער רעגירט איצט
מיט דייטשלאנד כאראקטעריזירט סארווען אזוי:
היטלער - די נשמה; גערינג - דער ווילען; גע-
בעט - דער מארך.

מיט דעם דאזיגען „מארד“ האט דער פראנ-
צויזישער ווערמאכט געהאט א דעגנערען גע-
שעצן אין קאבינעט פון דעם גראפאנאנד-מי-
ניסטער אויף דעם ווילענעלעכע.

געבעט, ווי עס נישט איבער סארווען, מאכט
אפילו און א פרוואנטען געשעצן דעם איינזייט
פון א מינינג-רעדנער, וואס איז געוואוינט צו
האבען צו טון מיט א הונד. ער ווערט מיטגעריסען
זעכסיגקייט און אלט, כדי צו ערקלערען זיין
געדאנק, צייכעט ער אן אויף פאפיר צייכונגען
כעמעס.

געבעט'ס וואונדערט זיך, וואס אייראפא האט
דאך ביי איצט נישט פערשטאנען דעם זין פון דעם
נאציאנאל-סאציאליזם און ארטיילט איהם נאך לויט
די אויסערליכע סמנים.

מיר זענען געוואונגען געווארען אנצוקומען
צו זעלכע לאפידארע פארמולען, ווייל מיר האבען

אין אפאריקעל אין נ. ד. שרייבט ד.ר. י.

די געפאהר, וועלכע דראהט אייראפע און איהר
ציוויליזאציע האבען די מענטשען געוועהן אין פער-
שירענע פארבען א טייל האבען די געפאהר גע-
זעהען אין שווארצע פארב, אנדערע אין בליי-
רויטער, ווייטער אנדערע האבען די געפאהר גע-
זעהען אין א צווייטע טייל פון דער ערד און הא-
בען זי געוועהן אין געלער פארב, וועגען איין פארב
האט זיכער קיינער נישט געטראכט, ביי זי האט זיך
פערזענען אין איהר גאנצע שווער און עקעלהאפטע-
מאסאקט, דאס איז די ברוינע פארב. איצט
שרעקט די דאזיגע פארב צווייטען, ווייל מען
זעהט און מען ווייט, אז די כלומרשטע מענטשען,
וועלכע רעדען ארום איבער דער וועלט אין דיי-
טש פון ברוינע הענדלעך, שטעלען מיט זיך פאר אן
אממע געפאהר פאר די מענטשען, פאר דער ציוויל-
זאציע. אלע ביי איצטגע פארבען האבען נישט
געווענען ביי דעם מענטשען נישט דעם פערשטאנד
נישט די מאכט, אבער די ברוינע פארב האבען
פאר זיי און נישט פער-האן קיין שום סאבריקאן נישט
איינעם שכל, נישט און דער עטיק, די היטלער-
רייטשע אפאלאפאטען האבען זיך שטארק אנגע-
נומען מיט דער ראסע-טעאריע, וועגען וועלכער
זיי האבען עפעס געהערט, אבער נישט פערשטאנען,
און וואס עס גייט, און איצט זענען זיי טאמער-
און שרייען, ווי אין היץ דאס איינציגע ווארט:
ראסע!

און „ראסע“ דאס זענען טאקע ווי בלויז
צוואלף היטלער אינאיינעם מיט גערינגע און זי-
בעלט'ען זענען אלס „געמאנער“, די אויסדערוועהל
טע, און זייער היסטארישע מיטע בעשטיס איז
דעם. אז ווי זענען געווען צו רעגירען און רעגיר-
ען אויף גערמאניש היינט: ברענען, פערניכטען,
הרוב מאכען, און דאס, וואס עס וועט נישט גע-
לענגען א פערניכטען, דאס דאך ווערען פער-
קעכט און אונטערדריקט.

אלס א פאלק, וואס איז שוין פער-דאמט כח
זיבט עס איז געווען געווארען, ווערען אין דער
פערשטער ריי בעטראכט די יודען, די דאך מען
אזוי גרינדליך פערניכטען, אז עס זאל פון זי
קיין זכר נישט בליבען. ווייטער געהער די סלא-
ווען, וועלכע מען דאך מינדעסטענס ארויסשטיר-
טען און דערשטארקען. פערשטייט זיך, אז דערנאך
וועט מען צייער אויף צו די ראמאנישע פאלקען,
וועלכע זענען אויף אייביג אויף דער וועלט. אט
אזוי גראדלינג איז די לעהרע פון דער דאזיגער
שרעקליכער פאנאדע, וועלכע אפערקענט נישט קיין
שום ברעמען, עס איז קיין ספק נישט: דאס דיי-
טשע פאלק איז אין זיין מערהייט, ארע-יודען
פאלק אין זיין בערייטענדען טייל פלוצים אריינגע-
פאלען אין עפעס א וואנדען. אין עפעס א מאסער-
וואסער גרויסקייט-מאנען, און עס איז נישט
קיין שום זאך, וואס זאל דאס דאזיגע פאלק קאנען
בערגען, א חוץ מורא פאר פירשער קראפט.

און אין דעם גיט עס טאקע וואס קיין פירשע
קראפט ווערט איהם אפגעקעגנשטעלט, מיט
איינערע פליסט ווערט איהם נישט געווען פער-
קעהרט, עס ווערט דע-לאנגט דאס גאט געפאלענע
דיפלאמאטישע הענטעל און א זייערע הענטער
קען דער אומגלייכער פאליטיקער און מיניסט-
קער מאקדאנאלד און דער גרע-זעלדער פערריסע
כער „רעטער“ פון דער וועלט מוסאליני בערייטען
זיך מיט דייטשלאנד, ווי די שלעכטע נאציס מיט א
קאפירענע קינד: זיי גלעזען עס און זינגען איהם
פרייליכע לידער. די האבען פער-בעטען דייטשלאנד
אין סאמע סאלאן צו זיין הונד די מאכט זיך ווייטער
מיט זיינע פערבאטענע שטיוועל, זיי האבען גע-
שלאסען פאר איהם אפאמאן, כדי די דייטשע איינ-
צוגעדען, אז מען גלייבט אין זייער פרייליכקייט
און זיי האבען געמיינט, אז אזא מען סובעטער וועט
מאכען היטלעך פאר אזוי האבאנא-טאריש, אז ער
וועט פערנעמען אין זיינע חלומות וועגן ער-אפערן
די וועלט, און פאל באקער, מאכט דעם אנשטעל, אז
דאס אלץ וואס עס ווערט געטון לגבי דעם דאזיגען
דייטשער איז א ווייטערדיגע פארטענעג פון לא-
קאפער.

פראקטירן, פערשטייט זיך, פערלאזט זיך נישט
בלויז אויף די דאזיגע פליזערייען, זי שאפט פאר
זיך א מעכטיגען שוין אין איהרע געוואלדיגע גי-
נישטעטונגען, וועלכע עס איז לויט דער מיינונג
פון אומגלייכער פאליטיקער איינצוגעהערן, אבער
פראקטירן גיט זיך נישט אז קיין רעגונג ווערען
דעם, אז געגען הונדען און מאגנאלען, וועלכע ווע-
גען פערזאנעלע מיט דער שטארקסטער כעמישע יו-
סענשאנס, וועגען וועלכע מען קאן נאך טויטען
וועלען קיין שום פערטונגען נישט העלפען, די גא-
נע וועלט זעהט ווי דייטשלאנד בעוואקסען זיך,
אין זייער אונטערשטע-האנט און חנופה האלטען די
נאציאנאל-סאציאליסטען איינזייט איהם פאר נאציס
זיך צו בעהאלטען מיט זייערע קריגס-העכות, טאג
אין טאג אויס וועט געטראגטעט איבער דער
וועלט, אז דאס דייטשע רייך גלייבט זיך גאנצנישט
אין קיין שום גייסטיגע שטאנציע, אז עס דאך
האבען בלויז וואס מעהר און וואס מעהר פון א גע-
מיינטע שטראמיט וועט זי אפגעקענען דעם קאפ
פון דעזען פראפעטאן פון פילאזאפיע.
די וועלט זעהט דאס אלץ און טוט גאנצנישט,
העכסטענס בעגענענען זיך די מיניסטערען פון

Dr. med.
L. Berman
צעגענלאנג 15, טעל. 149-07
פאפולערע פאר הויט-און געשלעכטס-
קראנקהייטען, בעסער-שווערע-בעהאנד-
לונג און סעססועלע בערעמונג.
אלע ארט און ליזען.
נעמט אן פון 8-11 און 4-8 קה. וואסאן פון 9-1 באשא-
פאר אונטערמיידענע - 5 טעגליכע-פרייזען

**שמערונג פון דער אגודת-ישראל צו דער
באיהאמ-פראגע**
ציריך. (י.ט.א.) די פאלט שטענדיקע ווער-
פון דער אגודת-ישראל אפ-געפאלענע פאלגענדע
עקסערטאציע:
אין געגענענאך צו אלע קלאנגען עקסערטאציע
פאליטישע עקסערטאציע פון דער אגודת-ישראל -
וועלט-ארגאניזאציע, אז צו דער פראגע ווערען בא-
קאט פון דייטשע סחירות האט זי בכלל נישט אנגע-
נומען קיין שום שטעלונג.
אויף דער קאנפערענץ פון מערב-איייראפעא-
אין ציריך.

אנטיסעמיטישער גרזן איז היינטיג העצט צו פארגאסן מיט דער הילף פון היסטאריע

(א בריק פון בעסאראביע)

עס איז נאך פארהאן א מיינונג, און גיט
און א גרונד, אז ווייל איז נישט בלויז דער גליי-
טיגער פאטער פון טשעכאסלאוואקישע, נאר
ער שטייט איהם אויך מיט געלד, פערלן געפירט
גענוג פאנאן אויף צו שטיצען אלע פארגאסן
קעס און אנטיסעמיטישע און דער וועלט.
דא האבן זיך צוגעפאקט, אזוי אז וועגן
שקד מיט שליסל-הויז, וועט דער היסטאריע-
סול און קעניג, מיט דעם גלח טשעכא, און ביי
דעם צוזאמען פיהרען א צאנזשענע פארגאסן-
באנע געגען די יידן און בעסאראביע.
און מער קורירט, זי די היסטאריע אונזער
צו אים אלע מיטלען און מעגלעך אויסצוגע-
צו.

היינטיג איז, זי בעסאראביע, דאס וועגלע פון
אנטיסעמיטישע און בעסאראביע. נאך וועט
עסלעך און דייטשן נאך דאס וועגלע פון
דעם אנטיסעמיטישע און בעסאראביע. נאך וועט
קריסטלעך, וועלכע פארהאן און אונזערע
פארגאסן צווישן, דאס, און, בעסאראביע. קרן
שפאן האט אפילו געשטאמט פון א מאלאדאנא
שער פאמיליע, אבער ער איז געווען א רוסישער
און זייער צייטונגען מיט שטייף ארטיקלען געגען
דער מאלאדאנאשער אינטעליגענץ און בעסאראבי-
ע, וועלכע האט געפאדערט, אז בעסאראביע זאל
זיך בעפרייען פון דער אנגעוואונענער רוסישער
קולטור און שפאן. קריסטלעך און אלע, גע-
ווען אונזערע פארגאסן געגען פון דער רוסיש-
גיווערנע פון בעסאראביע, און דאן שטעטעס
מיט אים געווען טאפע איהם צו פערזאנלעך
און א ציל ביי צוליב זיין אנטיסעמיטישע און
וועלכע.

אויסער פון זייער היסטאריע און געשיכטע
אלעמאדעס איז דער קייסערעווער גלח יעזעמא טשע-
קאן. דער פערשטער איז שפאן פערזאנלעך און
באן בעסאראביע, צוליב די מאדע שטוקעס,
וואס ער טוט אז ער צייט צו צייט. ערשט צווישן
מיט עטליכע מאנאטען האט טשעקאן געפירט
קאמפאניעס. ער האט און צווייטער רוסישער-
טונגעל געפערענע ליטע א סעריע ארטיקלען, און
וועלכע ער האט געפירט דערווייט, אז ערשט
אין געזען לויט זייער וועלט-געשטאנען א קאמ-
ניסט און דאס מוז יעדער אומזיך קריסט נאך
פאלגען זיין לערנען און זיין א טייער קאמפאניסט.
זייער ארטיקלען האט גלח טשעקאן פערזאנלעך און
צעפערענע פון פאקטן פון ביזנעס טעסטאמענט און
געווען וועלכע ביכער.

אין א שטענדיג פרייהאנדעל, נאכדעם, ווי
פון האט איהם פערזאנלעך צוליב צעט א מאסער
שטיקל צווישן, פון יעדער רוסישער צייטונג, האט
טשעקאן געפירט זיין, אונזערע, און האט גע-
פירט אונזערע א רוסישע פארגאסן-בלעטל מיטן
נאמען, "בעסאראביע טעלעגראף". אלע סאך ער-
שטייגן און דאס פארגאסן-בלעטל פירעדיגע אונז-
ערע מיטלישע ארטיקלען, געפירט פארגאסן-העגעס ווע-
רען דאס געשפירט מיט דער פאלע האט. און
שטענדיג סאך זיין ארטיקלען נישט גלח ווי א גע-
ווענדיגער ארטיקלען פון וועלט-פערזאנלעך אונזער-
ליסט און יעדער וועלכע, אויסער, פארגאסן
קאלען פון זיין, וועלכע ער דורכט אויס
פיהרען און זיין, "טעלעגראף", ברענגט ער אויך
לעבנדיג ארטיקלען פון וועלט-פערזאנלעך אונזער-
מיטע, וועלכע האבן דעם צוועק צו ווערען א
פארגאסן-העגעס און דער היסטאריע און אויך
דעם געזען היסטאריע פאלק.

אויסער זיין אייגענעם און דאס וועגלע פון
פאלע און אונזערע געשטאנען געווען, - נאך
א פאלע פון וועלכע און דייטשן נאך דאס וועגלע
לויט פאמיליע (באטעסדינסט) קריסטלעך, ווע-
לכע קען עס געפירט זיך און אויך פון דער
קריסטלעך פאלק.
מיט וואס דאס איז צו וועלכע טשעקאן
איינפאלט אויף די ארטיקלען פארגאסן, ערשטעס,
האט טשעקאן זיך געוואונען פארגאסן מיט די און
טשעקאן קריסטלעך אונזערע פון אנטיסעמיטישע פרא-
פאסער קרייז, און די לעבנדיג וועגן דאן אונזערע
פון פארגאסן-העגעס, צווייטעס, ווערען
אלע זייער, "טעלעגראף", שטיקלעך האט עס געגען
אונזערע פארגאסן און זי וועט געפירט ווי-
טשעקאן.
זי וועט אזוי אפגעקומען א שטיק צייט,
פון זי וועט צונויפגען צו א טייל, וואס א לאנגע

קרן פון היסטאריע רעזיס, און איצט פאנאן
זיך ווערען פון דעם היסטאריע וועגלע, וואס
איז און געווען מיט זיך צו טשעקאן. דער
קליינע-טשעקאן-העגעס רב קריסט, נאכדעם, גרויס
וועגלע אויף די, "דייטשע היסטאריע" און גיט די א
היסטאריע, און וועלכע עס שרייבט זיך, אז, "כאטש
די היסטאריע איז פון היסטאריע פארגאסן ווערען
דאן רעקאמענדירט די יידן די צו קריסטלעך און
צוואלען נישט קיין פערזאנלעך פאנאן, ווייל די
היסטאריע געגען קריסטלעך פון היסטאריע-העגעס
ווערען.

די היסטאריע אונזערע האבן א לאנגע צייט
געמאכט באר גוטע געשעפטען, פערזאנלעך ווע-
לכע סטארט צו יעדע מיט א היסטאריע פון רבנים.
אבער סוף כל סוף האט איהם פון די רבנים,
זיך אנגעשטויסען, אז דא איז עפעס נישט גלח
דער עסק און... די, "דייטשע היסטאריע" האבן גע-
ווען מאכען פליטה. איצט וועלען זי מחשבה פאר-
בען פונעם אונזערע שווינדלעך. דער ייד
און דאן בלויז טייל, זיין גראדע אבער און פאר-
א בלאנדער.

190 יאר זינט זיך פארשפרייט ראטשייד'ס איז געבוירען געווארען

מעשות און לעגענדעס, וואס וועט געשאפען צווישן יידען וועגן די ראטשייד'ס
און ווער פערמעגען. - די לעגענדע מיט'ן טשארטאווער רבי'ן

מאדאנעל האט זיין קינדעל פארגעסן
אין די ענע, שמוציגע געלעך פון פארגאסן-העגעס
געטא, און ווען ער איז אלט געווארען 12 יאר, האט
האט מען איהם אונזעקעטיק לערנען און דער
ישיבה פון פירט, - א פערזאנלעך היסטאריע שטאט,
וואס האט אונזעקעטיק א סך לומדים - וואס ער
האט מיט דער צייט געוואלט פערזאנלעך סמיכה אויך
רפנות. עס איז איהם אבער נישט געשטייט געווען
דאס לאנג פון פערזאנלעך. דעם 6טען אקטאבער
1754, א קריסט צייט באהעט ווי ער איז צוועק
געפאדערט קיין פירט, און זיין פאטער געשטאנען
איינפאלענדיג די קליינע משפחה און שום מיטלען
צום לעבן. מאדאנעל איז איינגעקומען קיין
פארגאסן, געוואנדעלט, און און דער פירט
צייט האט ער זיך פערזאנלעך מיט שווינדלעך פאר-
שטאטקען און ארבעטלעך - די געשיכטע פון
פארגאסן-העגעס און אונזערע צווישן, אפערענדיג
עס געהאט, האט דערפאר נישט גענומען לאנג און
דעם פערזאנלעך יודיש איז געווארען איינער פון די
גרעסטע עקספערטען אויסצוגעפירט דעם וועלכע
און ווערען פון פערזאנלעך צווישן, איינפאלענדיג
פון אלעם מאפעל, מיט וועלכע ער האט געשלא-
סען בעקאנטשאפט נאך אלע קינד און פארגאסן
הויז.

מאדאנעל האט זיך פערזאנלעך מיט דעם
וועלכע האבן, וואס זיין פאטער-יודיש האט איהם
אבער ווערען וועגן איינגעפאדערט, און נישטער
נענדיג געפירט קיין בעסענען בעשעפטיגונג און
פארגאסן, און ער צווישן קיין האבן, די
שטאט וואס זיין טאטע האט אמאל געוואלט, און
דאס האט ער געקריגען א קליינע שטעלע און
דער היסטאריע באקרימטע אפערענדיג. דער פער-
היגער יונגערמאן האט אבער גאנץ שטעל געווען
פאר זייער פארגאסן-העגעס די פערזאנלעך וועלכע
ער פערמאגט און און א צייט האט ער דער-
גרייכט דעם העכסטען שטאפל פון אפערענדיג
טען און א פאקט, ער איז געווארען איינער פון די
שטארקע און ווער פירט. (היינטער פארגאסן).
שטענדיג.

דער האט, אויסן ארט פון א בריק, געזיט אויף
דעם-העגעס. די אונזערע-העגעס האט אפגעקומען
זיין פאק פאנאן איינעל און זיך נישט געוואלט רייד-
ען פון ארט. דער מיטגעדער האט איהם אויסגע-
לאכט פאר זיין שרעקעווייזיק און זיך געלאזט
גען איבערן טייל, ווען ער איז שוין געווען און
מיטען וועג, האט זיך דאס בריק איבער-העגעס
און יעדער איז צוזאמען מיט זיין איינעל און זייער
פאק איינגעקומען געווארען און ווערען טייל. ר'
אונזער-העגעס איז געווארען לעבען, און אויך קומען
דעם שבת האט ער זיך געלאזט אויספירען צו
דער תורה און געבענעס גומל פאר דעם חסד, וואס
האט האט מיט איהם געטאן.

די אויפגאבע-העגעס געשיכטע איז נישט
מאדאנעל ווי א לעגענדע, וואס איז געשאפען געווארען,
ווען די ראטשייד'ס וועגן שוין געווען וועלט-רע-
הימט מיט דער עשיירות.
אין האבן איר איז ר' אונזער-העגעס געשיכטע איז נישט
גאנצען אזוי גוט, איז ער צוועק ווערן זיין גליק
און פארגאסן-העגעס-העגעס, וועלכע איז געוואלט גע-
ווען א גרויסע האנדעלס-שטאט און פול מיט סוחר-
ים פון פערזאנלעך שטעט און לעבער. אויך דא
האט ער זיך פערזאנלעך מיטן פרייהענדיגן מסחר
אבער אין דעם ביזנעס ארט האט ער שוין אפגע-
שטעט געמאכט און מיט דער צייט האט ער
שוין געהאט די מעגליכקייט אפצוהינגען דאס הויז
152 (שפעטער געזען 69) יודענאט, פון דעמאלט-
דיגער פארגאסן-העגעס געטא.

אין דעם הויז איז און יאר 1748 געווען גע-
ווארען מאדאנעל, וועלכע האט געלעבט דעם
פארגאסן-העגעס פאר דער צייט פון דער ראטשייד-
משפחה, דאס, וואס דער ווען האט אויך געהיטען
אונזער, פונקט ווי זיין פאטער, ווייט, אז עס
איז געווען אזא פאמיליע-באנען. ראטשייד'ס האט
פאר זיין אונזער-העגעס דעם הערנאך ערשט, דער-
פון ווייל אויף זייער הויז איז געווארען א רויטע
שילד. אפילו שפעטער, ווען די שילד איז אפגע-
פארבט געווארען אויף גריין, איז דער אלטער נאך
גען פערזאנלעך.

די געשיכטע פון דער פאמיליע ראטשייד
איז ווער אונזער-העגעס, בעזונדערס ווען עס
רעדט זיך וועגן דעם גרינדער פון דער משפחה
מאדאנעל, וועמען 190טער געבוירענע איז
אונזער אויסגעפאלען, און וועגן איהם וועלען מיר
טאקע דא היסטאריע.

אבער צווישן וועגן מאדאנעל אונזער-
העגעס, ווערען די היסטאריע-העגעס פון א קליי-
נער היסטאריע פארגאסן מיט דעם-העגעס גע-
האט מיט יארען און יארען צווישן געוואלט א
היסטאריע פערלעך מיטן נאמען ר' אונזער-העגעס.
ער איז געפער, געווען א גרויסער צייטונג, און זיין
היסטאריע פארגאסן-העגעס, וועלכע איז געווען
וואנערען פון שטאט צו שטאט און געוואנדעלט
מיט אונזערע, ספעציעל מיט אלע מספחות. וואס
ער האט געטאן, דאס האט ער נישט געענטשט;
און נישט איינגעלאזט און ער וועלען א געזאגט
פערזאנלעך זיין האבן און גוט צוזאמען מיטן לעבען,
ווייל אויף די וועגן האבן געווען געווען גלח
נישט, און אין די שטעט און דערפאר, וועלכע איהם
איז אויסגעקומען צו פערזאנלעך, וועגן געווען גענוג
היסטאריע-העגעס, וועלכע האבן מיט א ליכט הארץ
געקענט אפלייגען פון וועג איינעם פון די קריסטלע-
מערער. און נישט איהם מאל האבן די עס טאקע
געטאן.

עס ווערען דערגעזען, אז ר' אונזער-העגעס איז
אין א היסטאריע-העגעס געוואנדען אויף דעם וועג
מיט א שווערען פאק, אויף זייער מאגערע פלייזעס.
האט ער געגעבן א צווייטע פערלעך, א מעדער-
פערזאנלעך, וועלכע האט זיך שוין געקענט פער-
גען צו פיהרען מיט זיך אונזערע, אויף וועלכע
ער האט אנגעלאזט זיין סטארט. יעדער האט אונזער
משוין פארגעשלאגען אפערענדיג אויך זיין פאק
אויף דעם איינעל. אונזער-העגעס האט עס געגען מיטן
העכסטען פערזאנלעך און זי וועט געפירט ווי-
טשעקאן.

זי וועט אזוי אפגעקומען א שטיק צייט,
פון זי וועט צונויפגען צו א טייל, וואס א לאנגע

מען טשעפעט זיך צו איהר פון נ. באטווייני

(ס'הייזט)

זי איז א קליינע ווייבעלעך, א רעדנדיקע
און נישט צו פערט; איהר פאמיליע איז רבני; א
פאר בלאנדע קרייזלעך בלאנדענע אפער איהר
שטייען אויף די גלאנצע ווייכע בעקעלעך וואס
א שטענדיגער שטייכלעך, און דער שטייכלעך קר-
קעלט זיך שטענדיג צווישן און די טיפער לענגליכע
קרייזלעך פון איהר פאקטע באקען. איהר גאנ-
צער איינפאלעך איז אפערענדיג אונזערע, און
קרייזלעך-לייכע.

עס ווערען דא א סך מענשישע פינגער וואס
צוהערן זיך א קרייז צו טון, א גלח צו טון א
פאמיליע, א בעקעלעך רייזעלעך גלאנצע שטייכלעך
דע בעקעלעך מיט די לענגליכע טיפער קרייזלעך-
לעך רופען אס וועלכע פינגער, זי, די בעקעלעך
רייזעלעך, ווייטע נישט, אז ווי רופען, אבער די
רופען אס אפערענדיג בעקעלעך ווערען ווי אס
רייזעלעך, די רייזעלעך פאמיליע פון זי
הער, וועלכע רייזעלעך מאכט ווי נישט און שיקט
זי נישט צו שפילען זיך איהר איהר שטערען, ווע-
נען אויסווערן פאמיליע ווערען ווערען ווי אס
שטענדיג די היסטאריע פון זייער שטייפלען ווי מער
שייטס חסידישע פאמיליע און ווי די וואנערען
אין וואס מען שרייבט זי, וואס מען איינגעדרייט ווי
אבער ווייזעלעך אפליי ווייטע פון דעם נישט, זי
וואס מען געזען געזען, און טראכט קיין-
מאל נישט, ווען אונזערע פאמיליע.
די געפערליכע פערזאנלעך פאמיליע איז איהר
שטענדיג געווען די ווייטע ווייטע ווייטע ווייטע
קעלט, אבער איהר שטייפלעך ווייטע ווייטע ווייטע
וואס דאס זיך, אז איהם מיטען זי סטארט-טע-
ווען.

זי איז א קליינע ווייבעלעך, א רעדנדיקע
און נישט צו פערט; איהר פאמיליע איז רבני; א
פאר בלאנדע קרייזלעך בלאנדענע אפער איהר
שטייען אויף די גלאנצע ווייכע בעקעלעך וואס
א שטענדיגער שטייכלעך, און דער שטייכלעך קר-
קעלט זיך שטענדיג צווישן און די טיפער לענגליכע
קרייזלעך פון איהר פאקטע באקען. איהר גאנ-
צער איינפאלעך איז אפערענדיג אונזערע, און
קרייזלעך-לייכע.

עס ווערען דא א סך מענשישע פינגער וואס
צוהערן זיך א קרייז צו טון, א גלח צו טון א
פאמיליע, א בעקעלעך רייזעלעך גלאנצע שטייכלעך
דע בעקעלעך מיט די לענגליכע טיפער קרייזלעך-
לעך רופען אס וועלכע פינגער, זי, די בעקעלעך
רייזעלעך, ווייטע נישט, אז ווי רופען, אבער די
רופען אס אפערענדיג בעקעלעך ווערען ווי אס
רייזעלעך, די רייזעלעך פאמיליע פון זי
הער, וועלכע רייזעלעך מאכט ווי נישט און שיקט
זי נישט צו שפילען זיך איהר איהר שטערען, ווע-
נען אויסווערן פאמיליע ווערען ווערען ווי אס
שטענדיג די היסטאריע פון זייער שטייפלען ווי מער
שייטס חסידישע פאמיליע און ווי די וואנערען
אין וואס מען שרייבט זי, וואס מען איינגעדרייט ווי
אבער ווייזעלעך אפליי ווייטע פון דעם נישט, זי
וואס מען געזען געזען, און טראכט קיין-
מאל נישט, ווען אונזערע פאמיליע.

די געפערליכע פערזאנלעך פאמיליע איז איהר
שטענדיג געווען די ווייטע ווייטע ווייטע ווייטע
קעלט, אבער איהר שטייפלעך ווייטע ווייטע ווייטע
וואס דאס זיך, אז איהם מיטען זי סטארט-טע-
ווען.

אין די האט געווייט.
עס איז ווערען געקומען א בעדוה, וואס פון
וועלכע מען האט זיך נישט געקענט צווייט-
רעדען, מען האט געוואלט גען.
געווען זשע - האט ער בעזייגעט, אויסן
ווען געווען מיטשען איהר, - געווען זשע,
זאלט מיר נישט אנטון קיין הארצווייטע און
באנאט.

וואס קען איהן טון, - האט זי געשטענען
אין זאל מאכען א סקאנדאל?
וואס עפעס א סקאנדאל? - האט ער
איהר צוגעקרימט, - מען האט אויף א שטילען
וואס, וואס מען דארף זאגען און שוין.

דאס וועט דאן ווייזען געווען אז יעדע
פאר מענער, וועלכע מייענען, אז מען מינט זי,
וועלכע שלאגען זיך צו צו איינעם און א חבד
קעל און בלייבען דאסען דעם אונזער.
און די שטענדיג רייזעלעך האט זיך פאר-
שטאנען, אז ער זאל צו איהר מעהרער קיין טענות
נישט קענען האבען. זי איז געשטאנען געוואנדען
לעבען איינעם, און מיט איהר כראנש צווייטע
טען פאמיליע האט זי שטיל געשטענען, אז עס
איז נישט שוין, וואס ער זאלט איהר נישט אונזער
גען פון דעם ווייזעלעך מעדער ווי שטיל שפעטשען
האט זי נישט געוואלט.

און מען איז שפעט ביינאכט צווישן אזוי
שבעל ווי דאס פארעל איז אפגעקומען עטליכע
טריט פון דעם ציל, האט זיך איהר מען מיט פער-
מיטענדיג צווייטע:
וואס האט זיך נאך מיט איהם געשען
קעט, וואס?
און היינט, געפער, האט אונזערע אפ-
געקומען געווען.

סאניטארע צושטאנד אין לאדז פון
פערפעסערט ווערען

אין אויספירן קאממעט זענען צוריק די ה"ה:
של אינסעקטאָר סט. ראָבאָ אַוואָרסקי, זל. דרימער,
פּרעזעס פון זשורנאַליסטן-סינדיקאַט זל. גמ'
קאווסקי, באַטשעלינק סט. קעמפּער, ד"ר לאַדינ'
סטי, ד"ר מיטלען און ד"ר סטאַנעטשאַק.

(א) א געוויסער ה' פראדע האט זיך א סאך קאלעקטאר פון דער מלוכה לאנגערע געקלימט א שפיל צעטעל צו די ערשטע 4 קלאסען. דעם צו טעל פון דער 5-טער קלאס האט דער סאך קאלעקטאר גישט געגעשטעלט אונזער א תירוצ. ה' פראדע האט חושד געווען דעם סאך קאלעקטאר אין א קאם געניצט, באפון, אז דער צעטעל איז פערקלימט געווארן א צאנזערען. צוליב דעם האט ער דעם ענין אנגעפראגעווען דער פאליציי, וועלכע האט מורדע געווען וועגען דעם פאל דער דירעקציע פון דער מלוכה לאנגערע וועלכע האט בעשלאסען אז ס'זאל מערסטן די שולדיגע און אנעלכע דריהלעך.

היט אייך פאר בויך-טיפוס.

(2) אין שייכות צאצאי ביי דער פמיליע
גאס אין בענגאנע וועלכעסטאנד דורך אויסטויקן
צאנזאק, דער 55-יעריגער יאן טאז, אן'ארייטער
לעזער.

(2) אין גארטן אויף שוועקוויטש גאס 27
 פארגעקומען א בעלעל פון עטליכע פער-
 זאן, צווישען זיין „שניצל“ און דעם צווייטן איז
 געקומען צו א געשלע, בער-מעשה האט וואל יט-
 לאח פאציאנאטן געשטאנען אינעם אנטאגן יא
 קאסין פון דערגאנצן 38.
 פאליציי האט צוגעוואקסעלט א פראקטעל.

(2) פון יוסף מייזלנאויטשעס דירה אויף דרען
באקסאק 55 האט מען מיט דער ווילף פון א באַד-
שליסעל ארויסגענומען ווערענדיגן פאר 855 גל.
לייב האלעווע האט געמאלדען דער פאליציי, אז
מ'האט איהם צוגענומען מלבושים אין דער ווערט
פון 150 גלעטעס.
גוטסאוו ליטווענדיגער האט מען בענוגעט
אויף 400 גל.

די גייסטיגע ארבייטער פון גאנץ פוילען פיר-
ערען היינט וואסאג, דעם 24טען ד.ה. דעם „טאג“
פון גייסטיגען ארבייטערן אויף און לאזן וועט זיך
טאג געפירט ווערן מיט דעם לאזונג וועט זיך
די ריזען פון די פראפעסאנעלע פערזאנען. עס
וועלען איינסטרוקט ווערן אקטועלע פאסיראטען
ווי: קאלעקטאנען אומאכען, מעטעטיגען ארבייט-
לאזע א.א.וו.

אין פראגראם זענען פארגעוועהן אפגעזאגט, רעפערענצן 2 נאכמ. א ספאט-אימפרעזע אויפ'ן ספאט-פלאץ פון וו.ק.ס. 8 און וועט אין לעצטן פון דאס פעט'יק. 108 פארקומען א דאט.

Dr. R.
Zalwasser
CHIRURG — כירורג
ציגערל גאס 19, מער. 125-17
נעמט אן פון 1-2 בייטאג און פון 4-7 נאכט.

כפעצ. פאר הויט און ווענערישע
קראנקהייטען און מענער-שוועכע
צויריקגעקערט
8 טראגווא 8, טעג. 179-89
נעמט אן פון 11-8 אין פון 8-4 אונט.
פאר פליען א ספעציעלע ווארע-זאל
אונטערמיטערטע — רעמאניצע-פרייוו

גייט מערדעם אָפּטאָג אױף די סחורה, וואָס אױסער קױפּט אױסצו בעמױסן מױן זיך אָפּט צו סעקרױפּען די הױזוויױרטנס אָנשטאַט די בע-
קאַנטע זײַט צעהנדליכער יאָרען מיט זײַער גוטסקײט פאַפּריקאַטעז פּון דײַר עטקער, גאַר אַנדערע אױס-
אַרפּײַטונגען אין אַ גענערטער נאָכגעמאַכטער מערשקױנג נאָר אין אַ שלעכטער קױאַליטעט. מױזער בײַם אױנקױפּן אָכטונג געבען
אױף דעם, צו אױפֿן פּאַקעט זאָל זיך געפֿונען דער נאָמען „Dr. Oetker“ און די שוץ-מאַרקע „Jasna Głowa“, און נישט אַנשהמען קײן
אַנדערע נאָכאָמהנגען.

Dr. A. Oetker
Fabryka środków spożywczych

פענה און פֿינ. אמטען זענען בעפורמעכטיגט אנצוגעמען די סובסקריבערעס

ל'אדער אַסטיילונג פון באַנק־פערצאָג, אויף וועלכער ס'איז פּענאַלעזעס געוואָרען די פּראָצעדור וועגן דעם אַנטייל פון די ל'אדער בענק אין דער נאָר־צייגנאָלעך הלוואָה.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אַז די בענק זאָלען צייכענען 2½ פּראָצ. פון די גרונד־און רעזערוו־קאָפיטאַלען, ווי אויף די פּערסאָנאַלען מאַכען פער־לייכטערייגען ביים צייכענען די הלוואָה, דורך פאַרנאָדערלייגען אויף 12 חדשימדיגע טעסט.

ס'איז אויך בעשלאָסען געוואָרען צו אַנטוויקלען אין די בענק, וועלכע געהערען נישט צום פערצאָג ווי זאָלען צייכענען די מלוכה־הלוואָה.

די קאסעס פון אלע פֿינאנק־זאַמטען, פ.ק.א.,
דער קאמונאַלע אַפּשפּאַרונגס־קאַסע, קאמונאַלע
אַסע פון לעדער קרייז, באַנק פּאַליסי, באַנק
אַפּאַרעטור און קאָיאָלענאַ, די קאַנסאַנג־באַנק,
רענצויש פּאָלישע באַנק, וואַרשעווער אַנדערס־
אַנק, באַנק זאַכאַדני, באַנק זוו. סא. זאַראַבאַווין,
דער אַפּטיילונג פון באַנק סא. ניעמיצעקי,
דער אַינדוסטריע־באַנק, קאַנסאַרפאַטיווע די־
זאַנט־באַנק און באַנק־הויז פון לעראַניס שיר.

דער שטאטישער בירגער-קאמיטעט פאר דער
אנצאגנאפער הלואה אין לאנדן מאכט בעקאנט, אז
היין מארגען מאנטאג, דעם 25-טען און, וועלען אין
דעם מינוט-קאממעט דיווערסירן פון 10-1 און פון
9-4 אונטער דעלעגאטען פון שטאטישען בירגער-
קאמיטעט, וועלכע וועלען די הלואה-צייכער גע-
בען די געהעריגע אינפארמאציעס ווי אויך די ביר-
גער-דיפלאמען פאר די, וועלכע וועלען ערשיהלען
דעם בירגערליכען חוב.
בעסולמעכטיגט אונזעמען די טובסקריפטציעס
זענען:

וְהָיוּ דָעַם לַעֲבֹד פַּעַר שְׁפָרִיט זֶיךְ אֲזִי אֲרוֹם פֶּאָר

דעם דאָינען מאַמענט שטריך איך ספעציעל
אונטער, וויל דער עיקר אויסגאנג פון דער
לענדראַלע געזעלשאַפט צו שטיצען די לענדראַ-
וואַנצ, פון וועלכער איך בין פארוואַנדער - איז
זי פערשפרייטען צווישען דער געזעלשאַפט דאָס
נעוואוסטיין, אז אינעלכער אַזוי זיין געביט איז
ערצנטאָרסליך פאר דער ווייטשטאַמפליכער עני-
וויילונג פון דער מלוכה, פאר דעם גרעסערען
אוממאנג פון אינערען מאַרק און פאַרן פערקליפ-
ערען די אַרביטסטלאַניגקייט. אָט די דאָזיגע אַזוי-
מאָדע רעפליצירען מיר דורכן פערשפרייטען ווירט-
אַמפליכען וויסען וויסען די ברייטעסע ספעציעל-
אונזער געזעלשאַפט

דער בעריהמטער געזעלשאפטליכער טוער
געוויינטלעך מיט אים דער לעצטער זעכסן
פארשטייט, וועלכער איז אים פרעגט און דער
געזעלשאפט געזעלשאפט איז שטיינער די לענד
האנדלעך, האט אין א געפערד מיטן פארשטיי
ער פון דער איסראעליאנער צוקערט:

— די רעזירונג האט פראקטאמירט אַ הלוואה.
דער דאָזיגער שריט איז פולשטענדיג פערשטענד-
ליך געווען און צעהליך צו די פרובען וואָס ווע-
רען נעממאכט דורך אַנדערע רענדער. די רעקאָציע
דערויף מצד אונזער געזעלשאַפט איז אין דער
הינזיכט געווען אויסגעוועזנהליך כאַראַקטעריסטיש.
דאָס צייכענען פון דער הלוואה איז פערשטאַנען
געוואָרען גלייך אַ בירגערליכער חוב. אין אַ רייה
אָנגענומענע סיי פראַקטיאָנעל, סיי ווירטשאַפֿט-
ליכע האָט אָנגעמאלדען זייער גייטיקייט. דער
יוזאממנארבייט.

דאס בעווייזט, אז אונזער געזעלשאפט איז
אין דער הינזיכט רייך געווארען און דאס איז
אויסערגעווענהליך דערפֿורעחנדיג. וואָס ווייטער בע-
געגענען מיר זיך מיט דער טיפער מערסטענעניש
טאָר דער בשותפות־דיגקייט פֿון די אינטערעסען
מִצד דעם יחיד און דער מלוכה. פֿון פֿאסטע פֿאט-
ריאָטישע מראָוען געהען מיר אַריבער צו פֿאָטי-
ווע מעשים. עס ווערט בולט דאָס בעוואוסטזיין,
אז מיט'ן אָפּוואַרטען בעסערע צייטען מיט לעב-
דיקען קלאַנען זיך וועלען מיר נישט בעקעמפֿען
דעם ווירטשאַפֿטליכען קריזיס. עס איז נאָך קנאָפֿ
דאָס אַנערקענען די נאָטווענדיגקייט פֿון דער
לחואה, דאָס אַנטפֿערן איהר בעדייטונג,
און אַפילו בעצאָהלען — מען דאַרף נאָך דערצו
אָננעמען זיך אַ קאָהלעו די־וואַפֿון סטאַר פֿליכט
איטליכער זעמט דורך דעם אויף זיך.

דאס סובקריבירען די הלוואה מאַדערס
היל-טאָק די נויטווענדיגקייט, מ'ן דורכפירען א
גרינדליכע רעוויזיע פון איטאליען בירגערס בוי-
דזשעט. אין אַסך פּאַלעסן קען דאָ אַסך אומגעשטען
ווערען, אָבער נישט וועט זיין ווען ביי דער רע-
דזשעיע פון הויזליכען בודזשעט, וועלען נענטמען
ווערען אין צעטראכט קודם פֿל די הוצאות אויף
אין איבעריגע סחורות, וואָס ווערען געבראכט פון
אויסלאנד, און וועלכע מיר פראָדוצירען אַסך לענד
געהאָבן. מיר מאַען לויט'ן מוסטער פון אַנדערע
לענדער שטרעבען צום זעלבסטאויסקום.

דאס סובסקרויבערן די נאציאנאלע הלוואה וועט זיין איינע פון די וויכטיגע פאקטען פון אפי-נעבעלן זיך א דין וחשבון וועגן דער דאזיגער גויסענדיגקייט. אזוי טאקע וועט זי אויך פאר-שטאנען ווערען דורך פרעמדע, וועלכע קוקען אויף אונז, אטא דאס מווען מיר האבען אין זייער-און דעריבער, מחמת דער סובסקריפציע פון דער אינטיגער הלוואה מוז איך אנהייבן אויך נאך איינעם זעהר א וויכטיגען מאמענט. דהיינו עס הגעדעלט זיך דא גיטש בלויז, ווי איך האב עס געוועזענע שטראכען צו דעקלארירען דעם אָנטייל, נאך דאס ברענגען צום בעוואוסטזיין דעם בעדייטונג פון דער זאך. עס הגעדעלט זיך וועגען דעם, אז די ברייטע ביורע-ספערען זאלען פאר-שטיין דאס דער פאקט פון צייכענען, אונטערהענגיג פון דער הויך, איז גיטש קיין פאסיווער טאט נאך אַנאָנטימער. די אַהריות טאר דער ענטשליסונג

דער פּינאַנץ־מייסטער האָט אַרױסגעגעבן

חובות וואס דע' מלכה-אז'ר' אוי שולדיג מיט 6 פראצענטע אָבליגאַציעס פון דער נאַציאָנאַלער ללוואָה. לויט דער דאָזיקער פּראָדונג וואָס איז געווען צענליכט אין „מאַניטאַר פּאָליטיק“ פון 20 סעפטעמבער 1933, דאַרפֿען די קרעדיטאָרען חובות מלכה-אז'ר וועלכע ווילן בעקומען זייערע חובות אין די 6 פראצענטע נאַציאָנאַלע ללוואָה, מעלדען זיך שטעטטענס ביזן 4 אָקטאָבער. מעלדען צו דער נעמטשערענדיגן מאַט פון צווייטער אָרדער דריטער אינסטאַנץ ווערען אַרײַנסגעהערן אַ צייגיש-וואַס טעלעס פאַר די הױך פון דע' סומע, וועלכע זי' מלכה-אז'ר דאַרף בעזאָלדען.

די דאָזיקע צייגיש דאַרפֿען שטעטטענס ביזן 7 אָקטאָבער די פּראָדונטערעסירטע צוזאַמען מיט דעקלאַראַציעס אָנשטעלן מיט מוזיק, צייכענען די ללוואָה אָבער נאָר אין די קאַסעס פון די נאַציאָנאַלע מוזען.

דער פרייז פון די אפליגאציעס ווערען
די האדגע פאלען בערעכענט ווערען 94 זל. 86
גר. פאר 100, (אדער 47 זל. 80 גר. פאר 50).
דאס איז צוליב די באנפיקאציעס וואס ווערען און
די האדגע פאלען אפגענומען.

צוליב דעם וואָס די קאָסטס פֿון די פּינאַנץ
אַמטען האָבען גיטש קיין רעכט אַרױסצוצאָהלען
דעם אָנגעטױש־דין מוזן אַרפֿען די פּעראַגנאַט־
בײַטע פּערזאָנען פֿאָרערן צײַגנשטען, וואָס דעקען
זיך מיט די סומען וואָס מען דאַרף בעצאָהלען פֿאַר

צייבענען די נאציאנאלע הרוואה

אונטערן פארזיץ פון דיר. פרושיצקי, איז
פארגעקומען א מיטגלידער-פערזאנלעכקייט פון דער

(2) מען אינפארמירט אונז, אז די אנגע-
שטעלטע פון ארבייטסלעזען-פאָנד האָבען בעסערע
סען צו צייכענען די נאציאנאלע קוואַה אױף
זומע פון 18,250 זי.

קלאנג-קינא
CAPITOL

היינט פרעזענטירן מיר:
רעזעאציע - פארשטעלונגן לויט דעם
דאמאן פון G. Wells א. נ.:

אינזעל פון
ד"ר מאראי

(אינזעל פון פערזאנלעכע נשמות)
לאבירינאט פון ש"ע און משוגענות!
געוויינטליכע פון לעבען און טויט!
מענטשן-היט — פערשעפער פון
א משוגענעם געלעהרעטע!
אין די היינטיגע צייטן:
Leila Hyams, Bela Lugosi,
Charles Laughton,
Katlen Burke.
אנהייב 4.30 נאכמ. שבת און וועגן
12.30 ביטאג

